

Våra framtida luftstridskrafter har i FlygvapenNytt nr 4/97 presenterats i ett koncept kallat "Flygvapnet 2000". Grundtanken är att bygga ett system av alla de nya system som är under leverans t ex: Gripen, Argus, Korpen och StriC.

Behöver luftstridskrafter kunna samverka med andra?

Text: Major Jens Pettersson, Milo H

Det tekniska innehållet i "Flygvapnet 2000" är visserligen nytt, men doktrinen är helt igenom traditionell. Mycket lite syns av den utveckling som på andra håll i världen resulterat i vad som brukar kallas "Offensive counter-air". Den alltmer spridda tillgången på långräckviddiga vapen med hög precision anses inte längre kunna mötas med bara mer av "Defensive counter-air", det vill säga jaktförsvaret som vi varit och fortfarande är duktiga på i Sverige.

● ● Positiv är därför den svensk-tyska utvecklingen av **Taurus**, ett tungt styrt attackvapen för bekämpning av kvalificerade punktmål. Om ambitionen är att kunna delta i en "Bosnien-liknande operation" med Gripen inom ett par år, så är detta vapen ett krav. Våra partners på plats på marken och de civila vi ska skydda accepterar inte att fiendliga luftvärnsbatterier eller radiostationer som sänder hätsk propaganda skall bekämpas med ostyra attackraketer eller likaledes ostyra järnbomber.

Vapenverkan med hög precision kan inte bara hanteras från en flygande plattform. Det är i *samverkan* som artilleri, attackhelikoptrar och flygplan utnyttjas bäst. Detta därför att dagens taktiska strid är i realtid. Det finns inte tid att planera attackföretag i förväg, och det går inte längre för flygplan att exponera sig över bekämpningsvärda mål. Därför behövs också i den svenska försvarsmakten vad som i Danmark och Norge med NATO-terminologi kallas för *Tactical Air Control Party* (TACP).

● ● En TACP består av ett blandat lag av befattningshavare från armén och

Foto: Anders Nylén

Bild: FMV

flygvapnet. Dessa cirka fem kvalificerade operatörer kan dygnet runt och under alla väderförhållanden från ett splitterskyddat fordon med bl a elektrooptiska sensorer och en kodad laserpekare för varje engagerat vapen leda både artilleri och flyg samtidigt in i ett mål. Överraskningen och initiativet skulle förloras, om man hade tvingats att tillgripa separation i tid eller geografi mellan de olika insatserna.

Piloten behöver inte längre visuellt identifiera ett mål, även om det ligger nära ett synnerligen skyddsvärt objekt. Med TACP-ledning på platsen kan flyg

hålla sig på "stand-off-avstånd" från fiendens luftvärn, och borta från risken av vådabekämpning av det egna artilleriet. Mot granatkastare och haubitsar hjälper som bekant ingen flygburen igenkänningsutrustning (IK).

● ● Det är beklagligt att "Flygvapnet 2000" inte innehåller något gränssnitt med markoperativa stridskrafter andra än luftvärn. Jag vill föreslå att flygvapnet redan i närtid organiserar TACP enligt ovan. Både danska och norska förband är villiga att bistå oss med nödvändiga erfarenheter. ■

Samverkan och informationsöverläge - ETT MÅSTE!

Jens Pettersson framhåller en väsentlig faktor i sin artikel – doktrinutveckling och system(teknik)-utveckling ska inte utformas var för sig. Bägge utgör åtgärder med anledning av en bedömd hotbildsutveckling. För att möta detta hot måste utvecklingen av materielssystem och taktik utformas i samverkan.

flygstridskrafternas utveckling (SYMM F) anger också en tydlig inriktning mot förmåga till "Close Air Support" (CAS). Genom aviserad utveckling kan förmåga till synergieffekter för stridskrafternas olika vapensystem skapas.

●● FV 2000 med dess övergripande systemtänkande utgör resultatet av erfarenheter från luftkrigföring under det föregående och innevarande decenniet. För att nå effekt måste de olika komponenterna i modern luftkrigföring kunna samverka, såväl internt mellan lednings-, bas- och verkansförband (flyg, luftvärn) som externt med mark- och sjöstridskrafter. Luftkrigföringens komponenter är väsentliga som skydd (jakt) och/eller som insatsstyrkor för att bereda vägen för mark- och sjöstridskrafter (jämför Kuwaitkriget).

Kostnadsutvecklingen för framtidens flygande vapenplattformar är mycket hög och medger endast anskaffning i en begränsad numerär. Därför är det väsentligt med en informationsteknologisk profil, som medger operatörerna ett informationsöverläge visavi motståndaren, i de få plattformar som kan anskaffas. Denna förutsättning skapas genom system som stöder samfunktion i realtid (t ex datalänkar mellan olika flygplanstyper och mellan marksystem och flygplan), eller nära realtid. Först då kan effekten av vapensystemen höjas mot det optimala.

●● Pettersson nämner också, att detaljplanering av attackuppdrag är meningslöst eftersom tillgänglig tid är för kort. Detta är säkert ofta en realitet. Viktigare är emellertid att moderna luftkrigsförlopp är så snabba att "mental förberedelse" (t ex uppdragssimulering) inför uppdraget är högst väsentlig. Förutsättningarna över målet har sannolikt också förändrats när attackflygförbandet når fram. Utveckling av flygstridskrafternas

planeringssystem inriktas därför mot enkla men robusta funktioner, som på kort tid kan skapa förutsättningar att lösa uppgiften. Dessutom utgör dessa en länk mellan ledningsfunktion och verkanssystem.

●● Långräckviddiga vapensystem, som Jens Pettersson efterfrågar, är en väsentlig del av utvecklingen inom perspektivplaneringen (FMI 2020). Vapenplattformens betydelse minskar till förmån för vapensystemet. Studier pågår också vad gäller vapensystem som medger utökad "stand-off" avstånd, vilket i sin tur ställer krav på förmåga till uppdatering av vapen och vapenbärare på vägen mot målet. Här kan samordnad utveckling av vapen för olika stridskrafter bli aktuell, något som redan tidigare gjorts inom Försvarmakten (t ex attackroboten Rb 15). I framtiden kommer sådan samverkan sannolikt även ske mellan Sverige och andra nationer.

Inom ramen för internationella, fredsbevarande operationer och förberedande övningsverksamhet inom Partnerskap För Fred (PFF), ska vår personal kunna samverka med andra nationers stridskrafter. Det senare ställer inte bara krav på materielens tekniska gränsvyter, utan i högsta grad även krav på personalens kompetens. Förutsättningar för detta skapas genom att svensk personal deltar i stabstjänstövningar utomlands och utbildas för befattningar som t ex Forward Air Controller (FAC).

●● Slutligen: Jens Petterssons uppfattning – att det är i samverkan mellan olika stridskrafter som vapensystemen utnyttjas bäst – stöds helt genom inriktningen mot FV 2000. Det är dock väsentligt att påtala, att olika stridskrafternas skiljaktiga förmågor ska tillvaratas i en samordnad strid. Flygstridskrafternas förmåga att utnyttja både tid och rum i ett stridsförlopp är avgörande. Därför är vad som inom NATO kallas för "core-competence" väsentlig. Det innebär att operatörer från mark-, sjö- och flygstridskrafter uppnår syntesnivån beträffande de egna stridskrafternas fördelar och nackdelar, innan verkningsfulla, samordnade operationer/"joint-operations" kan genomföras. ■

Rafael Bengtsson & Kjell Palm

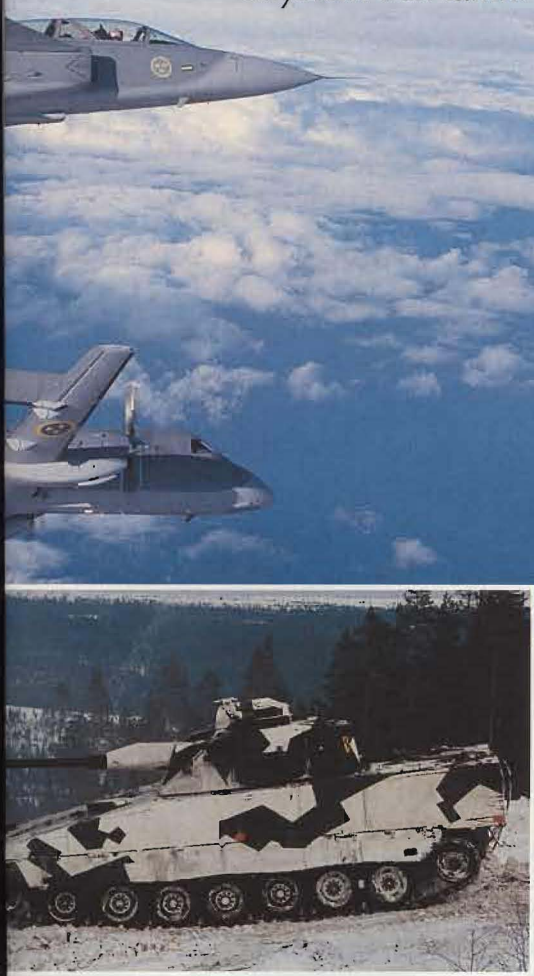

Foto: Sven-Åke Haglund

Jens Pettersson framhåller, att det nya inom "FV 2000" (dvs det nya flygvapnet i nästa sekel) avgränsats till det tekniska innehållet. Så är dock lyckligtvis inte fallet. Själva grundtanken i FV 2000, att bygga ett system av system, stöder helt de tankar som Jens Pettersson framhåller som väsentliga i modern luftkrigföring. I detta systemtänkande utgör samverkan med andra stridskrafter och dessas vapensystem en väsentlig del (jämför försvarsmaktsplanens, "FMP 98", inriktning mot att Försvarmakten ska ha ett gemensamt ledningsystem). Systemmålsättning för